

Govern Obert | Participació

Procés participatiu de la nova llei de participació
ciutadana de Catalunya

Sessió: Les necessitats dels municipis petits per
impulsar la participació

Índex

1. Presentació	3
2. Metodologia	4
3. Síntesis de resultats	5
3.1 Valors de la Llei.....	5
3.2 Aportacions	6
3.2.1 Compromís institucional	6
3.2.2 Recursos	7
3.2.3 Participació digital	8
3.2.4 Drets de ciutadania i inclusió	9
3.2.5 Altres aspectes a tenir en compte	9
4. Participants	11

1. Presentació

La Generalitat de Catalunya està impulsant una Llei de participació ciutadana per consolidar el model de participació com un dels pilars del govern obert i assentar unes bases sòlides que facilitin la innovació en aquest camp.

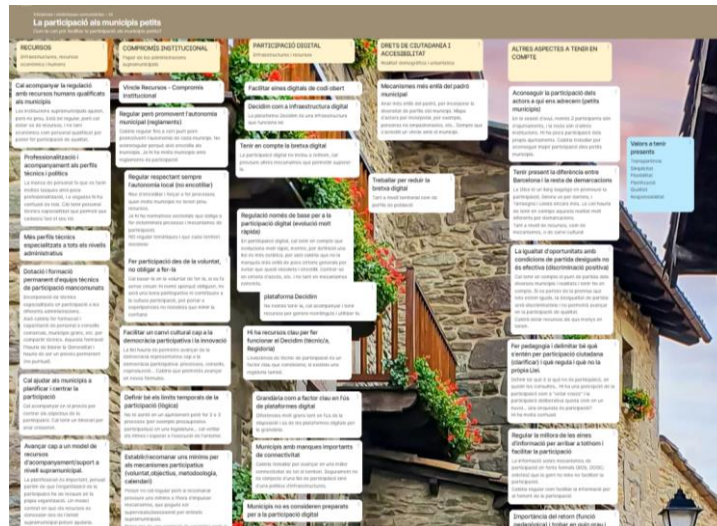
Per aquest motiu ha impulsat un procés participatiu per comptar amb tota la ciutadania a l'hora d'identificar els elements clau que la nova Llei ha de preveure, amb l'objectiu final de consolidar un model de participació ciutadana de qualitat.

Els objectius d'aquest procés de participació són diversos:

- **Identificar continguts clau** de l'avantprojecte de llei (principis, garanties, drets digitals, iniciativa ciutadana, etc.) com a elements necessaris per a un model de participació ciutadana de qualitat.
- **Identificar elements innovadors** per a la regulació que permetin arribar a més ciutadania i en millors condicions.

En aquest marc, el passat dia 11 d'octubre va tenir lloc en format en línia, a través de la plataforma Zoom, una sessió participativa per debatre entorn de **Les necessitats dels municipis petits per fomentar la participació**.

Aquest informe recull els resultats d'aquesta sessió.

2. Metodologia

La sessió es va estructurar de la següent manera:

- Benvinguda i salutació a càrrec de Miquel Salvador, director general de Participació, processos electorals i qualitat democràtica de la Generalitat de Catalunya.
- Contextualització de la sessió a càrrec de Manuel Gutiérrez, responsable de la planificació de projectes participatius
- Presentació de les persones participants i de la metodologia de la sessió a càrrec d'INDIC
- Primera reflexió: Els valors que han d'inspirar la llei
- Segona reflexió: Aportacions a la futura llei
- Conclusions i valoració de la sessió

Una vegada presentada i contextualitzada la sessió es van organitzar dos moments de reflexió. Un primer moment per identificar els valors que han d'inspirar la futura llei i que, per tant, cal tenir presents a l'hora de formular propostes. Un segon moment per debatre i recollir aportacions a tenir en compte des de la perspectiva i la realitat dels municipis petits. Tot i que les persones participants podien fer aportacions a qualsevol aspecte de la futura llei, es va posar el focus en alguns elements centrals:

- El compromís institucional i el paper de les administracions supramunicipals
- Els recursos necessaris per promoure una participació de qualitat
- La participació digital als municipis petits
- Els drets de ciutadania i la inclusió, tenint en compte la realitat demogràfica i urbanística dels municipis petits.

A continuació es recullen els resultats d'aquest treball

3. Síntesis de resultats

3.1 Valors de la Llei

Les persones participants van poder triar un màxim de 5 valors d'entre un panell que contenia més d'una trentena de valors.

Els resultats d'aquesta tria va ser el següent:

Valors	Ponderació	Valors	Ponderació
Transparència	7	Igualtat	2
Simplicitat	7	Seguretat	1
Flexibilitat	6	Identitat	1
Planificació	4	Seny	1
Qualitat	3	Integritat	1
Responsabilitat	3	Treball en xarxa	1
Compromís	2	Respecte	1
Confiança	2	Creativitat	1
Cooperació	2	Diversió	1
Autonomia	2	Tranquil·litat	1
Innoçació	2	Equitat	1

3.2 Aportacions

3.2.1 Compromís institucional

S1.1 Regular preservant l'autonomia municipal

Qualsevol regulació que es proposi al futura llei s'hauria de fer preservant l'autonomia local. Hi ha molts municipis que ja disposen de reglaments de participació locals i que ja regulen com han de ser els processos de participació al seu municipi. Per això, si s'impulsa una llei d'àmbit superior, cal anar amb molt de compte de no sobre regular aspectes que a la llarga acabin encotillant els municipis o forçant els processos, sobre tot quan la realitat de molts petits municipis és que no tenen prou recursos tècnics.

S1.2 Fer participació des de la voluntat, no pas des de l'obligació normativa

La participació cal basar-la en la voluntat de fer-la per part de les administracions impulsores no pas des de l'obligatorietat. Si es fa per obligació legal, sense creure-hi, no es contribuirà a crear una bona cultura de la participació i pot ser contraproductiu en el sentit que pot comportar experiències no reeixides que minin la confiança en els processos de participació futurs. En aquest sentit, es valora que no cal definir temàtiques o polítiques concretes sobre les que cal obrir processos de participació. Ja existeixen normatives sectorials que obliguen a fer determinats processos i mecanismes de participació i no cal afegir-ne més, sinó que cada municipi ha de poder valorar i decidir quins projectes són rellevants i en quins cal incorporar la participació ciutadana.

S1.3 Facilitar un canvi cultural cap a la democràcia participativa i la innovació

La llei hauria d'esdevenir una oportunitat per permetre avançar de la democràcia representativa cap a la democràcia participativa: processos, consells, coproducció... Seria bo que servís per avançar en noves fórmules.

S1.4 Definir i recomanar uns mínims per als mecanismes participatius

La llei hauria d'establir uns mínims en alguns aspectes que condicionen la qualitat dels processos com ara la voluntat, els objectius, les regles del joc, el calendari, etc. Ara bé, aquestes pautes haurien de ser recomanacions i no pas una regulació estricta que podria ser contraproductiu. En el cas dels municipis petits seria convenient que poguessin comptar amb algun tipus d'assessorament per part de les entitats supramunicipals de manera que, sense necessitat potser de ser un òrgan tan formal com una comissió de garanties, es disposés d'un espai de referència on poder contrastar i revisar la proposta de procés que es

vol impulsar. Per exemple, aquest espai de referència podria ajudar a definir bé els límits temporals dels processos des d'una visió lògica i evitar que es facin, per exemple, dos o tres processos de pressupostos participatius vinculats a una mateix mandat, quan encara no s'han executat els resultats dels anteriors.

3.2.2 Recursos

S1.5 Acompanyar la regulació amb recursos humans qualificats

El compromís institucional i el suport en forma de recursos per part de les administracions supramunicipals estan estretament vinculats. Les institucions supramunicipals intenten ajudar els municipis petits, però no ho fan prou. Més enllà de la regulació cal dotar de recursos, sobre tot de caràcter tècnic amb personal qualificat per poder fer participació de qualitat. Els municipis petits moltes vegades no tenen perfils tècnics i necessiten professionals experts en participació que els orientin i acompanyin en els processos que volen impulsar i això s'ha de fer des dels Consells Comarcals i les Diputacions. Aquesta manca de perfils tècnics provoca, a més a més, que sovint els rols polític i tècnic es desdibuixin ja que el mateix alcalde o regidor assumeix responsabilitats tècniques i això no contribueix a un procés ordenat i de qualitat.

S1.6 Més perfils tècnics especialitzats a tots els nivells administratius

Caldria dotar, i fer formació permanent, d'equips tècnics de participació mancomunats. Els diferents nivells de les administracions necessiten de tècnics especialitzats en participació i per això cal fer formació i capacitat de personal a Consells Comarcals, municipis grans que són referent a la comarca o territori, etc. per compartir perfils tècnics. Aquesta formació l'hauria de liderar la Generalitat, o l'Escola d'administració Pública de Catalunya i hauria de ser un procés permanent i no puntual. Això permetria tenir una bona dotació de recursos humans especialitzats en administracions de segon nivell per donar suport als municipis.

S1.7 Avançar cap a un model de recursos d'acompanyament/suport a nivell supramunicipal

Cal ajudar els municipis petits a planificar i centrar la participació. I això passa per revisar el model segons el qual l'organització de la participació ha de recaure en la pròpia organització que la impulsa. I cal fer-ho perquè, sovint, els municipis petits no tenen els recursos ni la capacitat per fer-ho. Es planteja que avançar cap a un model en què els recursos es donessin des de l'àmbit supramunicipal potser ajudaria als municipis a fer processos participatius amb millors eines i de millor qualitat. En aquest sentit, els Consells Comarcals poden tenir un paper clau en centralitzar i dotar de recursos als municipis del seu àmbit i fomentar la creació de xarxes col·laboratives.

3.2.3 Participació digital

S1.8 Facilitar eines digitals de codi obert i potenciar el Decidim com a infraestructura digital

La plataforma Decidim és una infraestructura digital que funciona prou bé, però calen recursos per fer-la funcionar. No es tracta només de tenir la eina, sinó que cal acompanyar i tenir recursos tècnics per generar continguts i utilitzar-la. L'existència o no de un perfil de tècnic de participació en un municipi és un factor clau que condiciona el seu grau d'utilització. A més, cal tenir present que actualment no s'està aprofitant tot el potencial que té l'eina, ja que hi ha components de la plataforma que són molt poc utilitzats. Habitualment es permeten comentaris, trobades, però altres funcionalitats com enquestes, o sistemes de prioritització no s'acaben d'aprofitar. L'explotació d'aquestes eines permetria incorporar noves eines per enriquir la participació digital.

S1.9 Tenir en compte la bretxa digital

En els municipis petits no es pot apostar-ho tot a la participació digital, atès que la participació digital no inclou a tothom i, per tant, cal preveure altres mecanismes que permetin superar la bretxa digital existent. Hi ha molts municipis petits que actualment no es consideren preparats per a la participació digital. Existeixen diferències molt grans tant en la disposició com en l'ús de les plataformes digitals en funció de la grandària del municipi.

S1.10 Regulació només de base per a la participació digital

Atès que la participació digital és un àmbit que pot evolucionar molt ràpid i en canvi una llei per definició és més estàtica i amb voluntat de perdurar, caldria que a l'hora de regular aquest àmbit no es faci de manera detallada. Tan sols caldria fixar alguns criteris generals (accés, etc.) i no tant en mecanismes concrets per evitar que quedi obsoleta molt aviat.

S1.11 Millorar la connectivitat dels municipis petits

Si la participació digital està cridada a desenvolupar un paper important en la participació dels municipis petits cal que prèviament ens assegurem que els municipis disposen de les xarxes i la connectivitat necessàries. Segurament no és objecte d'una llei de participació sinó d'una política d'infraestructures, però, en tot cas, cal tenir presents aquestes mancances i realitats a l'hora de regular.

3.2.4 Drets de ciutadania i inclusió

S1.12 Promoure mecanismes més enllà del padró municipal

La realitat dels municipis petits és que hi ha molta gent que té segones residències i que estan vinculades al territori però que no estan empadronades. Per aquest motiu, cal pensar modalitats participatives que vagin més enllà del padró, per tal d'incorporar la diversitat de perfils del municipi. A l'hora de fer el mapa d'actors cal incorporar, per exemple, persones no empadronades, gent que hi treballa etc.. de manera que puguin participar en els processos sempre i quan es pugui acreditar algun tipus de vincle o arrelament al municipi.

3.2.5 Altres aspectes a tenir en compte

S1.13 Atendre l'especificitat dels municipis petits

Quan s'impulsi la llei és molt important que es tingui en compte la singularitat dels municipis petits i, per tant, que es desenvolupi un model propi per a aquests territoris.

S1.14 Tenir present la diferència entre Barcelona i la resta de demarcacions

A l'hora de regular qualsevol aspecte a nivell de país cal tenir molt present que la realitat de la província de Barcelona en l'àmbit de la participació és molt diferent a la de la resta de províncies. La Diputació de Barcelona té un llarg bagatge en promoure la participació i les dades així ho corroboren. La Diputació de Girona va per darrera, i les de Tarragona i Lleida encara més. La llei hauria de tenir en compte aquestes realitats molt diferents per demarcacions, tant a nivell de recursos, com de mecanismes, o de cultura participativa. Si la llei vol promoure la igualtat d'oportunitats per a la participació cal tenir en compte que les condicions de partida són desiguals. Cal tenir en compte el punt de partida dels diversos municipis i realitats i tenir-ho en compte. Si es parteix de la premissa que tots estem iguals, la desigualtat de partida serà discriminatòria i no permetrà avançar en la participació de qualitat. Caldrà dotar recursos als que menys en tenen.

S1.15 Fer pedagogia i delimitar bé què s'entén per participació ciutadana i què regula i què no la pròpia llei.

Definir bé què és i què no és participació ciutadana, on queden les consultes, etc. Hi ha una percepció de la participació com "votar coses" i la participació deliberativa queda com en un núvol. Hi ha molta confusió entorn què és la participació i fins a quin punt determinades modalitats participatives les podem considerar com a tals. La redacció de la llei hauria de contribuir a clarificar tots aquests aspectes.

S1.16 Importància de garantir el retorn

Garantir el retorn dels resultats dels processos de participació és un tema cabdal ja que si no es fa es deslegitimen els processos i es genera frustració. Ara bé, els processos de retorn són complexos. És important per a la qualitat del procés però a l'hora és un punt vulnerable. Cal reflexionar bé sobre com fer els retorns i els avantatges i inconvenients de regular-los per llei. Si es fa que sigui obligatori, cal que hi hagi sancions, i si aquestes no són efectives, s'acaba desvaloritzant la pròpia llei.

S1.17 Preveure mecanismes d'avaluació amb la ciutadania

Es podria convidar a la ciutadania perquè reflexionés sobre com han funcionat els processos. Tot i que sigui difícil, és un element important per reforçar la cultura participativa.

S1.18 Regular la millora de les eines d'informació per arribar a tothom i facilitar la participació

La informació sobre mecanismes de participació en fonts formals (BOE, DOGC; edictes) que la gent no utilitza no faciliten la participació. Caldria regular com facilitar la informació per al foment de la participació.

4. Participants

- Ajuntament de Mieres
- Ajuntament de Valls
- Associació catalana de municipis
- Diputació de Girona
- Institut d'estudis regionals i metropolitans de Barcelona
- Fundació Pi i Sunyer
- Raons públiques
- Col·legi oficial de Sociòlegs i politòlegs de Catalunya

Equip tècnic

- Subdirecció General de Participació
- INDIC